

ROZPĘDZIĆ (31) *vb pf*

rof- (21), roz- (10).

o jasne.

inf rozpędzić (2). ◇ *fut 1 sg* rozpędzę (1). ◇ *2 sg* rozpędzisz (3). ◇ *3 sg* rozpędzi (10). ◇ *3 pl* rozpędzą (3). ◇ *praet 1 sg m* -m rozpędził (1). ◇ *2 sg m* rozpędziłeś (1). ◇ *3 sg m* rozpędził (5). *f* rozpędziła (1). ◇ *3 pl m pers* rozpędzili (1). ◇ *imp 2 sg* rozpędź (1). ◇ *impers praet* rozpędz(o)no (1). ◇ *part praet act* rozpędziwszy (1).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde XVIII w.*

1. Zmusić do szybkiego ruchu w różne strony, rozgonić, rozproszyc [kogo, co] (23) :

a. O ludziach i zwierzętach (14) : *LubPs Y6v*; A gdy Ezechiałz z Izaiášem prorokiem Pána Bogá proślá/ Angioł Boży rozpędził woýfko Senacherybowe *Leop 2.Par 32 arg*; *BielKron 351*; *RejZwierc 227v*.

rozpędzić kim [= jako kogo] (1): y rospędził ie [Żydów] tułaczmi po świecie/ bez krolá/ bez káplaná/ bez wolności/ iż dziś nędznieýszego narodu ná świecie nie máłz. *SkarKaz 275b*.

rozpędzić dokąd (1): Y zgromádzę ia oštátki štáda moiego ze wśzech źiem do ktorýchem ie rospędził y przyprowadzę ie do obor ich [*Jer 23/3*] *CzechRozm 117*.

W porównaniu (1): *Proijciet peccata pošt tergum*. Bog zarzući grzech y pokutuiącego záfię Y ono: *Pellet instar nubis*. Rośpędzi ie iáko obłok. *WysKaz 25*.

Zwrot: »rozpędzić po świecie« (1): *SkarKaz 275b cf rozpędzić kim*.

Szereg: »rozpędzić a rozproszyc« (1): BOże náłz rospędziłeś nas á márnies rośprośłył *LubPs O5*.

α. Wypędzić zbiorowość z jednego miejsca w różne strony (6) : *SienLek 159v*; [*sroka do lisicy*:] miła fiołtro thož máłz kłopot przed thymi muchámi/ chczelz że ie ia rospędzę? *RejZwierc 39v*; *SkarŻyw 509*; Ktorých to kościołow y domow Božých wielką część w tey koronie niezbožność heretycka popuśtośzyłá/ y zwoiowáła: złotá y srebřá ich połupili/ káplány rospędzili/ dochody kościelne ná pożytki swoie obroćili. *SkarKaz 453b*.

rozpędzić czym (1): Węże théz tym rospędziłz/ gdy będziefz rógiem ielenim częšto w domu kurzyć: ábowiem im ten śmrod bárzo nielubue *SienLek 159v*.

rozpędzić skąd (1): Gdy Krol [*Gilimierz*] poległ/ y woýfka nie były iuž łrogię/ Rozpędzono z Afryki Wándáły vbogie. *KlonWor 7*.

b. O statkach (2) :

rozpędzić dokąd (1): V Zafále záfię nawá vtonęła/ thák iż thylko łześć Naw do Vlifybony przyłzło od dwunáfcí/ ktore potonęły iedny z ludźmi drugie rospędził wiátr niewiedzieć kędj *BielKron 454v*.

Fraza: »wiatr rozpędzi« [*szyk zmienny*] (2): iż wiátr w then čás powítał/ przeto mu [*księciu Kazimierzowi*] okręty ná morzu rospędził y potłukł. *BielKron 347v, 454v*.

c. O rzeczach: chaotycznie poprzestawiać, poprzekładać, poprzemieszczać; w przen (1) :

W przeciwstawieniu: »rozpędzić ... ułóżyć« (1): [*Filozofowie przypisują początek świata*] próśzkowi w prómięniach łye łłonecznych błyłkáiacemu/ zgodzie z niezgodą: która po wśpokoieniu rozpędziła á włóżyła rzeczy *Oczko 5*.

d. *O zjawiskach w powietrzu i na niebie (6)* : Y rufzą fię też wiátry od wíchodu fłońcá/ kthorzy onę część [zachodniá] rofpędzå [recludent] *BibRadz* 4.*Esdr* 15/38.

W przen (1) : Oto przydzye dzyeń świátłości/ Rofpędzi wízytki ciemności. *BielKron* 132v.

Przen: Zlikwidowác, usunąć (4) : *KuczKat* 395; Oświeć moy ímyfł/ á rofpådź mgłę/ co dużę trwoży/ Aby m fię wyftrzegác mogł/ tobie brzydkich rzeczy *GrabowSet* P2v; *RejZwierz* 108v.

a) *Sprawić, że coś stanie się niewidoczne (o gwiazdach na dziennym niebie) [skąd] (1)* : Trzymay fye [dzbanie] ná mocy/ Bo cię cáley nocy Z råk niewypuścím/ áz dzień iáko trzebá Gwiazdy rofpędzi co do iednéy zniebá. *KochPieś* 4.

2. *Spowodowác szybkie przemieszczenie, rozstąpienie się w dwie przeciwległe strony, rozdzielić [co] (1)* : A ták gdy Moizelz podniofł rękę íwå ná morze/ thedy Pan rozpędził morze [abire fecit Dominus mare]/ bo wiátr gwałthowny był przez całą noc od wíchodu fłońcá/ ták iż było morze fuche/ á wody fie rozdzieliły. *BibRadz* *Ex* 14/21.

3. *Zlikwidowác, usunąć; tu: objawy chorób [co] (7)* : á tego fie wina napijác ma [chory] poranu ciepło przez kielko niedziel/ abowiem twardość fleziony rofpędzi y grubość iey fcieńczy. *FalZioł* I 135c, III 14b; *SienLek* 149v, 159v; tósz ten proch vczyni/ że głowę potwiérdzi/ káfzlów powściągnie/ y któręby fye tåm nalázly/ wyfufzy/ á rofpędzi. *Oczko* 16v, [40].

Szereg: »strawić i rozpędzić« (1): Przeto Cieplice żyły otworzå/ plugáfłwå wyfufzå/ máćice vmócnå/ y iefliby rzeczy nad obyczay tåmtędy ciękły/ ftrawią/ y rozpędzå/ krę *Oczko* 15v.

Synonimy: **1.** rozegnać, rozgonić, rozproszyć, rozrzucić; **3.** rozegnać, rozrzucić, rozsypać.

Formacje współrdzenne cf PĘDZIĆ.

Cf **ROZPĄDZENIE, ROZPĘDZONY**